

Sammanställning av djurskyddsprojekt mjölkkor i Dalarna 2011-2012.

Om projektet

Målet med projektet var att genomföra planerade djurskyddskontroller på samtliga 115 mjölkbesättningar som levererar mjölk, i Dalarna under perioden 1 mars 2011 till 1 mars 2012. Projektiden förlängdes till 1 juli 2012.

Förberedelser

Listor med samtliga mjölkbesättningar i länet (125 st) togs fram och grupperades efter geografiskt läge i tre grupper, Södra Dalarna, Mellersta Dalarna samt Norra Dalarna. Dessa delades upp så att två eller tre djurskyddshandläggare fick ansvar för varje grupp.

Genomförande

Länsstyrelsen gjorde mellan 11 februari 2011 och 26 juni 2012 110 djurskyddskontroller i mjölkbesättningar i Dalarna.

Resultat

110 kontroller gjordes, av dessa var 11 uppföljande kontroller. Sammanlagt 99 gårdar kontrollerades, 7 lade ned och 19 st hanns inte med under projektiden. Av de 110 kontrollerna som utfördes var 50 stycken med en eller flera brister, sammanlagt 119 brister konstaterades. Bristerna var fördelade enligt följande:

Nöt 5 Klövarna inspekteras regelbundet och verkas vid behov:	4 st
Nöt 6 Nötkreaturens hull är godtagbart:	3 st
Nöt 7 Nötkreaturen hålls tillfredsställande rena:	18 st(15,1 %)
Nöt 9 Sjuka/skadade djur, ges nödvändigt vård, särskilt utrymme finns:	5 st
Nöt 11 Utrymmen för nötkreatur är enligt gällande måttföreskrifter:	5 st
Nöt 12 Utrymmen för kalvar är enligt gällande måttföreskrifter:	6 st
<i>Nöt 11 + Nöt 12</i>	<i>11 st (9,2 %)</i>
Nöt 13 Kalvar hålls lösgående :	3 st
Nöt 14 Kraven för hållande av kalvar i ensambox är uppfyllda:	3 st
Nöt 16 Föremål och ämnen som kan skada nötkreaturen hålls oåtkomliga:	2 st
Nöt 17 Kraven på inredningens utformn. avseende skaderisker är uppfyllda	5 st
Nöt 18 Golv och liggytor har en jämn och halksäker yta:	2 st
Nöt 20 Krav kring brandskydd och beredskap vid elavbrott är uppfyllda:	1 st
Nöt 21 Luftkvalité och klimat är anpassade efter djurslaget:	1 st

Nöt 22 Mekaniskt ventilerade stallar har nödventilation & larm:	13 st(10,9 %)
Nöt 26 Utfodrings- och vattensystem:	1 st
Nöt 29 Kalvar har senast från 2 v tillgång till grovfoder:	3 st
Nöt 30 Vatten, kvalitet och tillgång:	1 st
Nöt 31 Stallutrymmen rengörs på ett sätt som ger god hygien och djurhälsa:	8 st (6,7 %)
Nöt 32 Kraven på ströets kvalitet och anv. av strö på liggytor är uppfyllda:	10 st (8,4 %)
Nöt 33 Liggytor hålls rena och torra:	19 st(16,0 %)
Nöt 34 Kraven på bete för nötkreatur är uppfyllda:	2 st
Nöt 35 Kraven på betesmarker, stängsel etc är uppfyllda:	1 st
Nöt 36 Kraven för hållande av utegångsdjur är uppfyllda:	1 st
Nöt 42 Kraven för utrymmen kring kalvning är uppfyllda:	2 st

Av de kontrollpunkter som hade flest avvikelser (nöt 7, 22, 31, 32, 33 samt 11+12) rörde fyra av dem renhållning, ströbädd och huruvida djuren var rena. Nöt 22 berör om det finns nödventilation i mekaniskt ventilerade stallar och om stallar med kalvar har larm. Läger man samman nöt 11 och nöt 12, som båda berör mått på utrymmen, för vuxna djur eller kalvar, blir även detta en punkt med många avvikelser.

Antalet gårdar som bedömdes ha så allvarliga brister att de behövde återbesök var 11 % och av dessa hade 21 % kvarstående brister vid andra kontrollen.

Antalet föranmälda kontroller var 20 stycken, 10 av dessa föranmälades då de var med i ett djurvälfrädsprojekt "Welfare Quality"* som krävde att kontrollerna föranmälades.

Om man ser på antalet brister vid gårdar som fått föranmäld kontroll jämfört med de som fått oanmäld kontroll kan man se att i de fall som kontrollerna var föranmälda fann man brister vid 19 % av besöken, jämfört med brister vid 53 % av kontrollerna som var oanmälda. Antalet anmälda kontroller var lågt, varför resultatet kan anses osäkert.

Slutsatser

Djurhållning : I stora drag kan renhållning, ströbädd samt rena djur pekas ut som det enskilt största området med brister. Detta resultat stämmer med tidigare projekt för utegångsdjur, även där var renhållning, ströbädd samt rena djur områden med många avvikelser. Detta är främst ett skötselproblem som delvis kan avhjälpas med utbildning och information. Brister i utrymmen och tillgängliga ytor är ett problem som både kräver information samt kunskap och rådgivning vid nybyggen. Användandet av gamla byggnader kan antas vara en stor orsak till att utrymmen och tillgängliga ytor har brister.

Kontrollverksamheten: Vissa punkter på checklistan genererade inga avvikelser, och andra många avvikelser. Denna information skulle kunna användas för att ta fram en enklare checklista med färre punkter, där endast de punkter där man ofta ser brister finns med. En fördel med detta skulle vara att man kunde göra en kortare djurskyddskontroll på fler gårdar. Det finns nu en möjlighet att inom kontrollområdet "Mjolkproducenter" istället göra riktade kontroller. Samma checklista används, men man kan begränsa sig till att kontrollera de viktigaste punkterna samt dem som behövs för att uppnå kraven för baskontroll.

En annan aspekt är att man skulle kunna se på resultaten som en "riskvärdering": de gårdar som haft oanmälda kontroller där inga brister funnits kan betraktas som gårdar som har lägre risk, gårdar som haft föranmälda kontroller med brister kan betraktas som gårdar som har hög risk. Detta kan sen ligga till grund för hur ofta planerade kontroller ska utföras hos de olika gårdarna.

Ett observandum är att vissa kontrollpunkter som ej kontrollerats verkar ha fyllts i på olika sätt, som ej kontrollerat eller ej aktuellt av olika djurskyddshandläggare. Det är inte troligt att detta spelat någon roll för kontrollen eller dess resultat, men det skulle vara intressant att tillsammans ha en diskussion om hur man resonerar kring de olika punkterna i checklistan för att säkerställa att man tänker likartat.

* Welfare Quality var en studie gjord av Sveriges Lantbruksuniversitet där man studerade alternativa sätt att mäta djurvelfärd/bedöma djurskydd. Lantbrukaren fick själv välja om hen vill vara med i studien. Besöken genomfördes sen av tre personer, en från VÄXA Sverige, en djurskyddshandläggare samt en person till från Länsstyrelsen (i Dalarnas fall ytterligare en djurskyddshandläggare). Dessa tre utförde tre olika kontroller, en reguljär djurskyddskontroll, samt två kontroller som fokuserade på andra parametrar som hur djurgruppen betedde sig, resnings- och läggningstid med mera. Resultaten skickades därefter till SLU, men djurskyddskontrollen som gjordes räknades också med i projekt mjölkkor i Dalarna. Dessa besök var alltså föranmälda både för att lantbrukaren skulle kunna avsätta tid för besöket (flera timmar) samt av praktiska skäl, för att de tre kontrollanterna skulle kunna besöka gården samtidigt.